

Απρόσμενος επισκέπτης

Α' Μέρος

*«Τους ναυτικούς τους γέρονς συνάδογίζομαι, που μένουν ξέμπαρκοι
κι αγναντεύουν τη θάλασσα και ο νους τους γυρίζει στα μεγάλα ταξίδια»
Κ. Ουράνης*

Οι περιηγήσεις των
αναμνήσεων ξεκινούν,
όταν η καταιγίδα διαρ-
κείας που ξεσπά καθα-
ρίζει το μυαλό κι αναζω-
ογονεί το απόμερο ψυ-
χαστήριο, γωνιά ενδο-
σκόπησης και αναψυ-
χής. Και ξάφνου, μια
«θαλασσινή» συνάντηση
απ' τα παλιά έρχεται να
ταράξει τα ήρεμα στε-
ριανά τοπία...

ΚΕΙΜΕΝΟ: ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΣΤΟΥΜΠΟΣ
Αξιωματικός Εμπορικού Ναυτικού

Βρισκόμαστε στα τέλη του φθινοπώρου, κοντά αρχές χειμώνα του 2009. Το τελευταίο δελτίο καιρού αναφέρεται σε βροχές και καταιγίδες που αναμένονται κατά τόπους έντονες. Καταιγίδα διαρκείας ξεσπά τις απογευματινές ώρες. Καταρράκτες το νερό πέφτει από τον ουρανό. Αστραπόβροντα και χαλάζι. Κατακλυσμός του Δευκαλίωνα! Το αποτέλεσμα, καταστροφές σε οικήματα, σε δημόσια έργα, στο οδικό δίκτυο, σε αγροτικές καλλιέργειες και σε κτηνοτροφικές μονάδες, εκτεταμένες πλημμύρες στην ευρύτερη περιοχή του Αλμυρού. Στο δη-

μοτικό διαμέρισμα της Σούρτης οι δρόμοι μετατράπηκαν σε χειμάρρους, προκαλώντας προβλήματα σε σπίτια και καταστήματα. Η νύχτα ήταν άγρια κι εγώ μόνος κοιμόμουν στο μικρό εξοχικό μας σπίτι. Άκουγα τα σφυρίγματα του ανέμου να χτυπούν στις γρίλιες των παραθυρών κι ένιωθα σαν να είμαι σε καράβι έτοιμο να σαλπάρει στις Αλεούτιες Νήσους. Μύριζα την αλμύρα της θάλασσας, γιατί ο άνεμος έφερνε θαλασσινές σταγόνες πάνω στις γρίλιες· αυτό ήταν το γατρικό της αγρύπνιας μου μέσα στο σκοτάδι. Το επόμενο πρωί το σκοτάδι δεν είχε σκορπίσει ακόμα από τις κοιλάδες και τις πλαγιές των βουνών, και άδεια, βουβή σιωπή επικρατούσε στην περιοχή. Τα

σημάδια της νυχτερινής καταστροφής, ακόμη κι αν δεν τα 'βλεπες, ήξερες ότι υπήρχαν γύρω σου, καλυμμένα από τους ίσκιους της νύχτας, και πως σε λίγο θ' αποκαλύπτονταν με τα καινούργια πρωινά χρώματα. Με το πρώτο φως της μέρας η φύση γύρω μας παρέμεινε κρυμμένη από τη βαριά ομίχλη που γλιστρούσε αθόρυβα από τη θάλασσα προς τις ακτές και απλωνόταν παντού, πάνω στα κεφάλια μας, κάτω από τα πόδια μας, μας τύλιγε απ' όλες τις πλευρές. Τις επόμενες ώρες, ο ήλιος που βγήκε από τα σύννεφα έλαμπε εκπληκτικά, ο ορίζοντας ήταν γεμάτος ευλογία και φως. Τα πάντα άστραφταν φρεσκοπλυμένα και δροσερά. Η γη μοσχοβολού-

σε σ' έναν ορίζοντα διάφανο και καθαρό σαν ρούχο που κάποιος το 'πλυνε και τ' άπλωσε να στεγνώσει. Ο άνεμος φυσούσε απαλός, κι όποτε σάλευαν τα δέντρα, άφηναν τη βροχή που είχε πέσει αποβραδής να αγγίζει ρυθμικά το νοτισμένο χορτάρι· το μικρό μου σπίτι στην ακρογιαλιά φάνταζε ήσυχο μετά την καταιγίδα. Η βροχή ήταν ένα είδος κάθαρσης για τη φύση· της έδωσε καινούργια πνοή και δύναμη, μια ευκαιρία να αναζωογονηθεί. Τα πηγαίνελα του νερού, ο αδιάκοπος ψιθυριστός θόρυβός του, που πότε πότε δυνάμωνε κι απασχολούσε διαρκώς τ' αυτιά και τα μάτια μου, συμπλήρωναν τις εσωτερικές κινήσεις που η ονειροπόληση έσβηνε μέσα μου και αρκούσαν να με κάνουν να νιώσω μ' ευχαρίστηση την ύπαρξή μου, χωρίς να κάνω τον κό-

πο να σκεφτώ. Η ευτυχία δεν έχει κανένα εξωτερικό σημάδι. Για να τη γνωρίσεις, θα πρέπει να διαβάσεις την καρδιά του ευτυχισμένου ανθρώπου. Καθόμουν ασάλευτος, μονάχος πάνω στην πλακόστρωτη αυλή δίπλα από τις φρέσκες λιμνούλες και τα μουλιασμένα χορτάρια που φύτρωναν στη χωμάτινη επίστρωση του κήπου. Σύντομα με πλημμύρισε ευδαιμονία που δεν μπορώ να περιγράψω. Ένιωθα κάτι σαν ίσκιος ή κάτι ακόμα πιο απέριπτο, πιο ταπεινό. Αφουγκράστηκα τη σιωπή μου. Ένιωθα μέσα μου να ζωντανεύει η αίσθηση πως ο κόσμος ήταν μεγαλύτερος από τους τέσσερις τοίχους του σπιτιού μου, μεγαλύτερος ακόμα κι από τα όρια του μικρού κόλπου που απλώνεται πέρα από το δρόμο. Μερικά μίλια μακριά, τα βουνά του Πηλίου συνέθεταν μια ήμερη αρμονία από γραμμή, από κίνηση και από χρώμα, κι όταν τα βράδια είναι πολύ καθαρά, μπορούσες να ξεχωρίσεις τα βουνά στο ακρωτήριο στο Τρίκερι να βγαίνουν μέσα απ' το πέλαγο και σιγάπάλλι να σβήνουν μαζί με τη νύχτα που ερχόταν.

Για την ώρα, θα απολάμβανα μιας εβδομάδας γαλήνη και μοναξιά, θα ξαναθυμόμουν πώς να ικανοποιώ μόνος όλες μου τις ανάγκες. Ο μικρός μου σκύλος κι εγώ είχαμε ο ένας τον άλλο για παρέα. Τι παραπάνω θέλαμε, σε μιαν εποχή που τη θέση του στοχασμού έχει πάρει η ταχύτητα; Ούτε που είχα καταλάβει πως είχε περάσει η ώρα· οι ενδοσκοπήσεις σε συνεπαίνουν μερικές φορές και δεν μπορείς να σταματήσεις. Σταμάτησα λίγο τις σκέψεις μου, άνοιξα και κοίταξα το κινητό μου. Υπήρχαν τις τελευταίες ώρες μερικές κλήσεις κι ένα μήνυμα. Το μήνυμα ήταν από συνάδελφο ναυτικό, συνταξιούχο καπετάνιο. Συνάδελφος, συναγωνιστής της καθημερινής επιβίωσης σ' ένα δύσκολο επάγγελμα. Μια γνωριμία από τα παλιά έστελνε κάλεσμα ικανό να ταρακουνήσει πανηγυρικά τη μονοτονία της καθημερινότητάς μου και τη στέρηση της κοινωνικότη-

τας που είχα επιβάλει στον εαυτό μου μετά τη συνταξιοδότηση. Με πληροφόρούσε ότι βρισκόταν στον Πειραιά για μια δυο μέρες και πολύ θα χαιρόταν να βρισκόμασταν, να θυμηθούμε για λίγο τα παλιά, πριν αναχωρήσει και πάλι για τη γενέτειρά του.

Αποστάσεις της μνήμης, όνειρα της ζωής μου όλης στη θάλασσα, χαρές βιαστικές. Η σκέψη ξεκίνησε, αισθήματα συγκίνησης και νοσταλγίας για μια άλλη εποχή με πλημμύρισαν. Ανάσaina ασάλευτος, μοναχικός, πνιγμένος στην ομίχλη την εσπερινή. Ο καπετάν Παρασκευάς είχε καταγωγή από ένα μικρό χωριό του νομού Σερρών. Τον θυμάμαι να νοσταλγεί τη μονοκατοικία τους, την πνιγμένη στις βουκαμβίλιες και τα γιασεμιά, γιομάτη από πολύχρωμες τριανταφυλλίες και μενεξέδες, έργο νοικοκυροσύνης της άξιας μητέρας του. Αναδεύοντας το χθες, ολοζώντανες είναι οι μνήμες από τα κοινά μας ταξίδια στις θάλασσες του κόσμου. Χαμηλών τόνων άνθρωπος ο καπετάν Παρασκευάς, αυτοκυριαρχημένος, προσηνής και ευγενικός, διακριτικός και αδογμάτιστος, γιατί ήταν φιλοσοφημένος. Δεν μπορώ να ξεχάσω ένα αινιγματικό, θα το έλεγα, γελαστικό χαμόγελο, όταν συζητούσαμε. Δεν έδωκε προβολή και, κυρίως, δεν είχε ιδιοτελείς επιδιώξεις. Βασικές αρχές του η συναδελφική δεοντολογία, η αλληλεγγύη και η συνεργασία. Δεν πίεζε, δεν απαιτούσε, με τον τρόπο του υποδείκνυε εκείνο που έπρεπε να γίνει. Ήταν πρόθυμος να φανεί επεικής με τα πληρώματα και να δείξει κατανόηση σε περιπτώσεις ελλείψεων και αδυναμίας.

«Η αρετή του δάσκαλου είναι σαν τον άνεμο. Η αρετή του μαθητή είναι σαν το χορτάρι. Όταν ο άνεμος

Ο άνεμος φυσούσε απαλός, κι όποτε σάλευαν τα δέντρα, άφηναν τη βροχή που είχε πέσει αποβραδής να αγγίζει ρυθμικά το νοτισμένο χορτάρι· το μικρό μου σπίτι στην ακρογιαλιά φάνταζε ήσυχο μετά την καταιγίδα

περνά από πάνω του, δεν μπορεί παρά να σαλέψει». Κομφούκιος Η θάλασσα δεν αντιπροσώπευε για μας μόνο τη φυγή και την εναλλαγή στο χώρο ή την απελευθέρωση από τα δεσμά της στεριάς. Αντιπροσώπευε αυτή την ίδια τη λευτεριά μας. Εκτός από το υγρό στοιχείο, τη θάλασσα την αγαπήσαμε για τη λευτεριά που μας χάριζε στο σκληρό μας βίο. Πλοηγοί και κωπηλάτες, οι Έλληνες ναυτικοί από τα βάθη των αιώνων συνεχίζουν το ταξίδι μέσα στο απέραντο γαλάζιο, με φάρο την επιτυχία της εξωστρεφούς επιχειρηματικότητας των προγόνων τους.

Προσωπικά, μου είναι αδύνατο να καθορίσω με ακρίβεια τη στιγμή που διαισθάνθηκα πρώτη φορά μέσα μου τη γοητεία της θάλασσας. Βαθιά ριζωμένη ήταν στη διάπλυσή μου η παρουσία του ιστορικού παρελθόντος, του συνυφασμένου με τη θάλασσα, με το οποίο διαπαιδαγωγηθήκαμε γενιές Ελλήνων. Αλλά, αν ψάξω στη μνήμη, ήταν στην εφηβεία μου τότε που άρχισα να συνειδητοποιώ αληθινά τι ακριβώς σημαίνει αυτή η παρουσία, αυτό το ίχνος στον εσωτερικό μου κόσμο. Τον κάλεσα όταν βρισκόταν στο ταξίδι της επιστροφής από την Αθήνα προς τη γενέτειρά του στην Ανατολική Μακεδονία, και του είπα να κάνει λίγα χιλιόμε-